

Izhajajo vsak četrtek. — Uredništvo in upravništvo (začasno): Ljubljana, Knaflejeva ulica 18. — Naročnina za mesec 6 Din, četrtletno 18 Din.

Štev. 10.

Urejuje: Redakcijski odbor.

Leto IV.

Trije bloki.

(Politična situacija v SHS in delavski razred.)

Skoraj bo poteklo poldrugo leto samoradikalnega srbskega režima v Jugoslaviji. Po svoji socialni sestavi je to režim skrajne desnice, ki je že po svojem bistvu antiljudski, antisocialen. Srbska radikalna stranka je predvsem zastopnica srbskega veleposestva v Srbiji, posebno pa v Vojvodini in Sremu in pa zastopnica verižniškega velekapitala, ki se je neprirodno z nasiljem in špekulacijo akumuliral v zadnjih 5 letih. V njenih vrstah je skoraj ves pravoslavni klerus in vsi nazadnjaški černosotenci ruski deklasirani elementi, kakor tudi precejšnje število deklasiranega proletariata in polproletariata. Zato ni čudno, da se ta stranka opira na fevdalce, turške age in bege v Makedoniji in Bosni in na bogate nemške veleposestnike v Banatu in Sremu.

Te tako raznorodne elemente družni skupni interes veleagrarcev, skupno sovraštvo proti vsaki agrarni reformi, proti vsakemu zdravemu poljedelskemu napredku. Možnost diktiranja cen poljedelskim produktom iz južneevropske žitnice srbskih veleagrarcev vzbuja v njih težnjo po gospodarski in politični hegemoniji ne samo v SHS, temveč tudi na Balkanu. Odtod njihovo velesrbstvo, podprto od velenemcev iz Banata in Srema. Odtod tudi njihov odpor proti razvijanju industrije v Jugoslaviji. Star antagonizem med agrarnim in industrijskim kapitalom se najlepše zrcali v boju med srbskimi radikali in srbskimi demokrati, ki stremijo za industrializacijo, mirnim stabilnim notranjim stanjem in neodvisnostjo od ves-

Lep znak kratkovidnosti slovenskih klerikalcev je fakt, da so za sklado leče, za tri ministristva, dolgo časa, bi rekel celih pet let podpirali velesrbsko, veleagrarstvo — fevdalno navdahnjeno stranko ter so na ta način soodgovorni za vso socialno bedo v Sloveniji, ki je nastala vsled veleagrarne radikalno-klerikalne politike.

Odpor širokih ljudskih množic, ki so še pod vplivom SLS, je nagnal v zadnjem času voditelje SLS, da iz temelja spremene svojo politiko in podpirajo snovanje opozicijskega bloka z brezverskimi demokrati in progresivnimi, antiklerikalnimi mohamedanci. Socialni moment je danes prevladal verskega v SLS, kar je vsekakor zanimivo in vredno zabeležiti. Blok med demokrati, klerikalci in mohamedanskim klubom iz Bosne je danes že skoraj za silo skrpan. Po socialnem kotar tudi nacionalnem sestavu je ta blok naprednejši od radikalno-nemko-turškofeudalnega. Predstavlja industrijski, privatni in zadružni kapital ter srednjega in malega kmeta.

Radikalni blok šteje okoli 120 poslancev, demokratiški blok šteje okoli 100 poslancev.

V ozadju pa stoji Stepan Radič — inspirator Hrvatskega bloka z okoli 60 poslanci, ki pa še niso verificirani.

Taka je momentalna parlamentarna konstelacija. Po svojem socialnem sestavu bi se Hrvatski blok prav lahko združil z demokratiškim — opozicijskim blokom. Vendar izgleda, da je danes med meščanskimi strankami plemensko in nacionalno nezaupanje

še večje nego materialni in socialni interesi.

Vsekakor pa stojimo v važni dobi političnega življenja v Jugoslaviji, važni posebno za delavski razred Jugoslavije, za proletarijat in siromašne sloje, ki bodo v vsakem slučaju žrtev vseh političnih kriz in gospodarskih konfliktov. Tako zdrobljen, nemočen delavski razred še nikoli ni bil, kot je danes. On nima zaščitnika, nima svojih političnih in gospodarskih organizacij. Zločinski pučisti, ki so izvršili puč v delavskih vrstah, so odstranili iz delavskih vrst vse delovne, sposobne in idejne borce ter dali v roke delavske organizacije otrokom, lumpenproletarcem in brezvestnejem, nosijo glavno odgovornost za današnje stanje.

Delavstvo se mora združiti, drugače bo še bolj pollačeno, še bolj izkoriščano, kot je danes. Meščanskim blokom je mora zoperstaviti v obrambo napredka in ljudskih interesov delavsko-poljedelski blok, Blok Dela nasproti Bloku Kapitala. Blok Dela nasproti Bloku fraz, Blok solidarnosti in bratstva nasproti bloku ple-

menskoga sovraštva in deklasirane mržnje.

Tak blok se ne more ustvariti še danes. Osební špekulantje v vseh delavskih sektah, boreč se za svoje mandate in svoja birokratska mesta ter korita, z vso paro delajo za razdor med delavstvom. To so pravi agenti kapitala, ki hoče imeti delavce med seboj v laseh, da jih lažje izkorišča. Dokler teh plačanih razdiralcev delavskih vrst, ki sejejo mržnjo, ki lažejo, kradejo čast, poštenje in denar, delavstvo ne postavi na njihova mesta v kurilnice in delavnice ter advokatske pisarne, toliko časa se delavstvo ne bo končno združilo.

Naloga vseh poštenih, iskrenih in odločnih delavskih borcev, voditeljev in zaupnikov pa je, da pripravljajo to pot združenja z resnim in pametnim delom.

Iz današnjih razvalin mora vstati mogočna zgradba vseh tistih, ki delajo in so izkoriščani, mogočna palača Dela.

Nosimo skupni kamenje in ostali gradbeni material, da jo zgradimo ... Delavci — poljedelci, združite se!

Angleška delavska vlada.

(Konec.)

Zelo zanimiva je že več tednov trajajoča stavka nemških mornarjev na onih nemški ladjah, ki se nahajajo v angleških pristaniščih. Nemški mornarji namreč imajo dozdej le 3 funte šterlingov mesečne plače (t. j. naših 1000 dinarjev), dočim imajo angleški mornarji na mesec 9 funtov (t. j. 3000 dinarjev). Nemški mornarji zahtevajo iste plače, kot jih imajo angleški. Sindikat angleških mor-

narjev z vso močjo podpira stavkujoče nemške tovariše.

Pred durmi je v Angliji ogromna stavka rudarjev. 10. januarja so namreč rudarji s 510.000 proti 114.000 glasovom sklenili odpovedati kolektivno pogodbo s podjetniki iz l. 1921 in zahtevajo zvišanje mezd za 20%, kar bi pomenilo kupno vrednost mezd iz l. 1914. (Torej dobijo angleški delavci zdaj 80 odstotkov

LISTEK.

Etil Zola:

Germinal.

Prevc! . . .
(Nadaljevanje.)

Beda rodbin ga je spravljalja v obup: ni bilo kruha, ni bilo ognja. Pa tudi on je bil za to, da se štrajk nadaljuje, že zato, ker se je jela širiti govorica, da postaja ravnateljstvo nepotrpežljivo, ker ni mogoče obdržati rovov v dobrem stanju, tramovi so začeli pokati, zemlja plaziti. V rovu Creveum je bilo že tristo metrov zasutega, žile zasute, v Madaleniem rovu se je voda dvignila tako visoko, da je postal vstop nemogoč. Ravnateljstvo tega sicer ni hotelo priznati. No, nekega jutra ni kazalo nič drugega kot priznati. V Picolaini je poplazila galerija in v Voreuxu je počila plast zemlje, ki je popolnoma zasula del rova.

Stefan si ni upal stopiti v stik z družbo, predno ne ve natančno njenih misli.

Dousaert ni hotel ničesar povedati: rekel je samo, da se odločno dela na to, da se doseže sporazum.

Sklenilo se je, da obiščejo Hennebeauja, da vidi družba da nima prav.

Popustiti pa seveda niso hoteli.

Pogajanja so se vršila v četrtek, isti dan, ker je priklopela beda v vasi do vrhunca. To pogajanje ni poteklo tako mirno kakor prejšnja. Maheu je imel be-

sedo in vprašal Hennebeauja, če jim nima ničesar povedati.

Hennebeau je ostrmel: on ni dobil nikakih navodil.

Nasprotno: uprava je sklenila, da ne popusti.

Ta mrzli sprejem jih je dražil k skrajnemu odporu.

Končno jim je izjavil Hennebeau, da jim da lahko največ dva centima.

Rudarji pa niso hoteli popustiti od svojih petih centimov, in tako niso prišli do nobenega rezultata.

Hennebeau je blaznel od strditosti, rudarji pa so zaloputnili vrata za seboj, da je zagrmelo.

Ob dveh so hotele poskusiti ženske, če bi dobile kaj pri prodajalcih. Maheuka in Levaquovka sta vodili tropo. Tržani so prebledeli od strahu, ko so videli, da se vali proti njim tropa: srebrnino so spravili na varno. Trgovci so jih povrh vsega še zasmehovali, delali vse mogoče bedaste dovtipe in jih končno vrgli na cesto.

Vrnile so se s praznimi rokami, možje so postojali čemerni po sobah. K čemernosti se je pridružila žalost, ki so videli, da ni grizljaja in da voda po sobah zmrzuje. Raje so pa hoteli krepiti, kot pa se prodati.

Tudi Makeujevim ni šlo dobro: ničesar ni bilo več prodati. Za tri franke je šla ura s kukavico. Žalostna praznота v sobi je le še povečavala mráz.

Maheujka je sopihajoč koraka po poltemni sobi. Kaj je sploh mogoče, da živi človek tako pasje življenje? Niti skorje kruha in peč mrzla.

Šla je vun. Premišljala je trenotek, potem pa se odpravila proti Levaquosovim. Hitro pa je šla spet dalje, kajti tam je bila ista revščina.

Levaquovka je sedela ob mrzli peči, mož pa je bil pijan.

»Ali mi lahko vrneš kruh, ki sem ti ga večeraj posodila?«

»Moj bog, ravno sem si ga hotela še en hleb izposoditi pri tebi.«

Dirjala je k Pierronovim. Tam so se smejali. Ko pa je potrkala, je smeh vtilnil. Po par minutah so odprli.

»A, ti si,« je rekla Pierronka, »mislila sem, da je zdravnik.«

Pokazala je na Pierrona, ki je ždel ob peči.

»Nič mu ni bolje, izgleda sicer čisto dobro, ali telo je zanič.«

Ampak Pierronka je bila sita, kakor se spodobi, tudi je dišalo po kunčji pečenci, gotovo so najpreje vse lepo poskrili. Kos kruha je ležal na mizi in steklenico vina so pozabili spraviti z mize.

»Stara je šla v Montsou po kruh, danes zjutraj nismo jedli ničesar,« je rekel Pierrone.

Ko je videla Pierronka, da gleda Maheujka na steklenico, je rekla:

»Vino nam je dala gospa Gregoirjeva

za bolnega Pierrona. Gospodična Cecilia je tako dobra.«

»Poznam jo,« je odvrnila Maheujka.

»Kaj mi lahko posodiš malo kruha, vrnem ti ga.«

Pierronka je začela jokati in tuliti, da je beda tako velika.

Zdaj se je zaslišalo vpitje v kleti, bila je Lidija, ki se je vedno potepala. Sedaj je vedela Maheujka, da so otroke zaprli in staro poslali stran, da lahko sama požreta kunca.

»Zbogom,« je rekla Maheujka in šla. Mesec je bil že izšel: Maheujka je begala od Poncija do Pilata, pa ni dobila niti skorje kruha.

V tem trenutku je šel mimo nje župnik Joire s svojim debelim trebuhom.

»Gospod župnik, gospod župnik!«

»Božji blagoslov, božji blagoslov, ljubo dete!«

Ampak mudilo se mu je, da je naravnost tekel.

Nato se je obrnila zopet proti svojemu domu.

Ko je vstopila, so se s pričakovanjem ozrli nanjo, ko pa so videli, da je prišla praznih rok, so se pogledi povsili.

Nihče ni zini besede, vladala je grobna tišina.

Nato se je vrnil Stefan in prinesel v stari cunji pram prijev.

»Več nisem mogel dobiti,« je rekel.

»Sam sem že itak jedel.«

tistih stvari za svojo plačo, kot so jih dobivali pred vojno. Zdaj pa primerjamo položaj slovenskih rudarjev! Angleški rudarji se borijo za to, da bodo imeli ravno tako življenje kot l. 1914., naši slovenski rudarji pa so na milost in nemilost izročeni ravnateljem državnih in privatnih rudnikov!! Kolektivna pogodba v angleških rudokopih poteče 17. aprila. Če dotedaj ne pride do sporazuma, bo izbruhnila orjaška stavka. Dobro pri vsem tem je za angleške rudarje to, da je na vladi njihova stranka, ki sicer ne razpolaga z neomejeno močjo, ki pa vendar lahko izvrši primeren pritisk na delodajalce.

Kot vidimo, ima angleška delavska stranka reševati ogromne naloge in reakcija celega sveta upa, da se bo pod bremenom, ki ga je prevzela, izmučena zgrudila. Njen položaj je v resnici težak. V parlamentu nima večine ter je navezana na podpora ene ali druge obeh meščanskih strank, ki jo lahko zrušita, ako se združita. Zato je tudi politika angleške vlade skrajno previdna. Ona izvaja le to, kar se izvajati more. Če bi poslušala proroke, kot jih imamo n. pr. v Sloveniji okoli NDSJ in bi začela z »revolucionarnimi« gestami, bi v Angliji izzvala reakcijo in delavci bi hitro prišli v pasje razmere, kot jih vidimo v Nemčiji, Jugoslaviji itd. Delavska organizacija v Angliji ni še tako močna, da bi izvedla socialno revolucijo, postaja pa vedno močnej-

ša. Delavski razred angleški je s svojo delavsko stranko dokazal, da je sposoben, da vlada tako velikansko državo, kot je Velika Britanija in njene kolonije v vseh delih sveta. Vprašanje časa, odločnosti o pravem času in pravilne politike pa je, če bo angleški delavski razred tudi izvojeval in ohranil oblast.

Ne moremo prerokovati, ali se bo angleška delavska vlada držala dolgo. Ne zdi se nam izključeno, temveč zelo verjetno, da bo doslej razcepljena buržuazija stvorila enotno fronto, da jo vrže. In če delavska vlada pade, je veliko vprašanje, če se bo meščanska vlada, ki pride za njo dolgo držala...

Za enkrat lahko trdimo sledeče: Mae Donaldova delavska vlada uživa zaupanje angleškega delavstva. Moč angleške delavske stranke raste. Pri nedavnih naknadnih volitvah v nekem okraju je dobil delavski kandidat Henderson 16.000 glasov več kot pred tremi meseci. V tem okraju je torej delavska napredovala za približno 100%. Liberalna (Lloyd Georgeova in Asquitova) stranka se razkrajala, en del njenih pristašev prehaja v delavsko stranko, drugi del pa v konservativno. Stvarja se na eni strani enotna fronta proletariata, na drugi pa enotna fronta buržuazije. Ta proces skriva v sebi kali velikanskih socialnih spopadov v Angliji, ki bodo odločevali o bodočnosti človeštva.

M. S.

Kmetiškem delavnemu ljudstvu.

Splošna politična zmešnjava in nemoč ter razcepljenost posameznih strank in stranic v celo vrsto oficijelnih sekt in franž je vzrok, da trpi kmetiško ljudstvo največ krivic — tako v javnem kot zasebnem življenju. Vsa taka in enaka politična prakticiranja so se pokazala kot nemogućna ustvariti za našega kmeta boljše življenjske in gospodarske pogoje. Uvidovaječ vse to, smo na prvem poljedelsko delavskem sestanku sklenili organizirati kmetiške mase in mase poljedelskih delavcev in delavk v močni Poljedelsko-delavski zvezi, katere naloga je, pomagati kmetiškem ljudstvu, neoziraje se na politično orijentacijo posameznikov.

V javnem političnem življenju in njega pridobitvah nima naš kmet znamenovitih nikalih uspehov. Nasprotno mora doznati, da ima poleg že ogromnih davkov še zakon o kuluku, to je o tlaki. Ležeče je sedaj na kmetih samih, ali se bo ta zakon izvajal ali ne. Bolje rečeno, ali bo kmet delal tlako ali ne in poleg tlake plačeval še velike davke. Kmet ima dosti

in preveč dela z obdelavanjem svoje zemlje, ne pa da bi plačeval davke in vrh vsega tega še hodil na tlako.

Sedaj pa nastane vprašanje, kdo bo kmeta rešil teh nadlog?

Odgovor je enostaven! Kmet ne sme in ne more pričakovati odrešenja ne od te in ne od druge obstoječe politične stranke, ampak kmet se more rešiti sam, združen s svojimi kmetiški tovariši, sodelavci in delavkami. Kmeta ne bo rešilo ne 21 tigrov in ne nihče drugi ne. Rešitev kmeta postoji v združenju v močni in enotni Poljedelsko-delavski zvezi.

Kamor se kmet obrne, povsod naleti na gluha ušesa, pa najsibo to v privatnih in drugih uradih. Nihče se ne zmeni za ubogega kmetiškega trpina, povsod ga odpravijo na kratko, pa naj prosil in moleduje — kamor se obrne, povsod — nič.

Kmetova dožnost ni, da samo vdan delo od ranega jutra do trde noči, ob skorji črnega kruha in plačuje velike davke, njegova dolžnost in njegova pravica je zahtevati, da se kmeta povsod vpošteva. Upoštevalo pa se

ga bo šele takrat, kadar bo močan in združen v Poljedelsko-delavski zvezi.

Kmet bi potreboval danes kredite. Kdo mu jih bo dal? Kje in kako naj jih dobi? Saj ima vendar kmetiško ljudstvo tu in tam kakšno zadrugo! Te zadruge pa prav malo ali celo nič ne koristijo kmetom. Ne koristijo deloma vsled denarne krize, ki je zelo občutna v vseh gospodarskih panogah, deloma pa zaradi tega, ker se kmetovi prihranki, katere je vložil pri zadruzi, nalagajo v kapitalistične banke.

Nastane vprašanje: kaj je vzrok denarne krize? Na to vprašanje pa odgovarja povečini kmetiško ljudstvo enako: vsled tega, ker so narodni zastopniki v parlamentu sklenili, da smo dali za en dinar štiri krole! Zaradi te zamenjave je denarja tri črtine manj, kot ga je bilo, in pa tudi zaradi tega, ker so nam pri kolkovanju prejšnjih kron odtegnili 20 od 100 in nam tistih 20 še niso plačali. Da, takšen odgovor boš dobil od marsikaterega kmeta. Pa najbrže bo na tem tudi nekaj resnice. O »narodnih zastopnikih«, ki pobajajo v Beograd, pa se ni še do danes še nihče pohvalno izrazil. Zakaj ne? Zato, ker do danes nima naš kmet od njih nič drugega kot kuluk, ki pa ni ponos nobenega naroda, temmanj pa še našega zavednega slovenskega kmeta. To je dejstvo, katerega moramo pibiti najprej. Drugo je pa to: Kmet ima tako velike davke, da jih več ne zmaguje. Kam pa gre vse to? Na to vprašanje odgovarjajo različni »narodni zastopniki« različno. Samo tega pa ne bo noben »narodov zastopnik« povedal, da zato, ker ima vsak dan tak zaspancec 1200 kron ali 300 dinarjev. To ima tak »narodov zastopnik« na dan, dočim nima kmet tega niti na mesec. Zakaj ni greh, da bogatijo gospodje, ki gredo samo na kavo v Beograd, dočim bi rekli kmetu takoj, ko bi malo več zaslužil: to je greh, da bogatite, Vi morate dati toliko pšenice, rži, ječmena, ovsu, krme in prediva farovžu. Ali je farovž upravičen do teh zahtev? Nikakor ne. Vsako mašo in vsak »oče naš« mora kmet v naprej plačati. Kakor vidimo, se vse spravi na kmeta in ga molze ter mu neprestano zatruje, da je to »volja božja, da mora biti temu tako.« Kmetiški fantje in gospodarji, ki so okusili gorje svetovne vojne, ne verjamejo tega več. Toda, pojdemo nazaj, k stvari.

Rekli smo, da se kmetovi prihranki, ki jih je vložil v zadruzi, vporabljajo v kapitalistične svrhe in da se obresti. Tako naložen denar ne koristi, često nalagajo v kapitalistične banke, za kar pa prejema kmet zelo nizke stive na kmetu in ne delavcu, ampak mestnemu bankirju. Zadruge pa, ki hodijo to pot, ne odgovarjajo smislu,

za katerega so zadruge poklicane in najmanj pa zadržni ideji. Kreditne zadruge so kmetom zelo potrebne. Ker je kmet na tem prav zelo zainteresiran, je potrebno, da kmet nadzira vse delovanje teh zadrug. Predvsem mora kmet vedeti, ali je denar, ki ga je vložil, šel na korist drugih kmetov in delavcev, ali posameznim bankirjem. Kajti od tega je odvisno, kako visoke obresti bo prejemal za naložen denar, in kako visoke obresti bo plačeval, ako si denar izposodi. O tem bomo še govorili.

Pripeti se slučaj, da ima kmet opravka pri sodišču. Ker kmet ali kmetica nista v pravnih zadevah docela nič podkovana, kam naj se obrneta? V največjih slučajih se obrneta do advokata. Advokat pa ni pri svojem računu prav nič skromen in kmet mora zopet šteti težko in krvavo zaslužene novce. Tudi tu nudi Poljedelsko-delavska zveza kmetu ugodnosti, katere se sme poslužiti vsak kmet in kmetica, ki postane član ali članica Poljedelsko-delavske zveze. Take ugodnosti nudi zveza vsem članom in članicam popolnoma brezplačno in niso nič manj vredne kot one, ki jih more dati advokat proti plačilu par sto in celo tisoč dinarjev.

Kmet, ki poseduje svojim potrebam odgovarjajoče posestvo, ima v velikih slučajih po več sinov ali hčera. Kot tak kmet izroči svoje posestvo mlajšim močem, je gospodar en sam njegov sin ali pa hčerka, drugim pa odšteje odgovarjajočo doto. Tak si pa more iskati vsakdanjega kruha in zaslužka zopet drugod in često se rad preseli v druge države, predvsem gredo kmetiški in poljedelski delavci v Zedinjene države ameriške in v manjši meri tudi v druge države. Često pa se takim, ki se želijo izseliti prigodi, da naletijo kakšnega goljufa, ko se hočejo informirati. Poljedelsko-delavska zveza pa sme glasom svojih pravil dajati tudi tozadevne informacije. Daje jih svojim članom popolnoma brezplačno. Posreduje tudi v tem, da preskrbi svojim članom ceno prenočišča in poskrbi tudi delo v vseh državah.

Kmetiško ljudstvo je z ustanovitvijo Poljedelsko-delavske zveze pridobilo svojo nestransko organizacijo, katere bo ščitila kmete in druge delavce, ki postanejo njeni člani od brezvestnih izkoriščevalcev. Zato naj vsak kmet, vsaka kmetica, vsak poljedelski in sezonski delavec in delavka postane član ali članica Poljedelsko-delavske zveze. Vsak, kdor želi imeti to ali drugo informacijo, naj to piše na Poljedelsko-delavsko zvezo, Sredina 8, na Prulah, Ljubljana in naj prijavi svoj vstop in priloži natančen naslov, da vemo komu odgovoriti. Tega se sme posluževati vsak, kdor je postal član in ki želi vstopiti v Polje-

Govoril je neresnico. Kot jastrebi so se vrgli po krompirju.

Potem je povedal Štefan, da je reklo ravnateljstvo, da bo dotične, ki so najbolj zmerjali, vrglo na cesto.

Ravnateljstvo, da nikakor ne bo pustilo.

Velik del delavstva pa da hoče spet na delo.

»Tristo krvavih hudičev,« je zarohnel Maheu. »Kaj je kaj barab med nami? Jutri se snidemo v gozdu. Da: v gozdu!«

Ta klic je zbudil zaspalo življenjsko silo starega Trdoživca.

»Proti Vandomu!« je zavpil.

Bil je to stari klic rudarjev, tam so se vojskovali z vojaki.

Maheujka je krčila roke.

»Saj bo tako kmalu vsega konec.«

Štefan je sklenil, da skliče vse vasi v Vandomo.

Sveča je dogorela.

Splazili so se k posteljam in se drgetajo od mraza vlegli k počitku.

Otroci so tulili.

XVII.

Bilo je na »ženskem pobočju,« na jasi, ki je ravnokar nastala vsled poseka. Jasa se je vlekla v majhnem vzponu med bukovimi debli. Po tleh je še ležalo dračje od posekanih velikanov, na levi pa so ležali pravilni četverkotniki prodane drobnjadi. Čim bolj se je mračilo, tem mrzlejš je postajalo. Zmrzli mah je pra-

sketal pod nogami. Tema je legala na zenitju. Visoke veje so rezale blede nebo, kjer je ravnokar vzišli mesec pogasil zvezde.

Skoro tri tisoč rudarjev je prišlo na zbirališče. Mrgoleča množica mož, žensk, otrok, ki je polagoma polnila jaso in se širila daleč tja pod drevesa. Zamolklo mrmranje je prihajalo od množic kakor bližajoči se vihar.

Zgoraj na planjavi, vidni vsem, so stali Štefan, Rossenauer in Maheu. Vnel se je prepir. Reško so odmevali njih glasovi doli proti množici. Poleg njih so stali možki in jih poslušali: Levaque je krčil pesti, Pierrone pa jim je kazal hrbeč. Ate Trdoživ in stari Mouquet sta sedela skupaj na panju, bolj zadaj so stali Caharija, Mouquet in drugi, ki so prišli samo zato, da bi se smejali, — medtem ko so se ženske zbrale v gručah in stale resno, kot da so v cerkvi. Maheujka je nemo zmajevala z glavo pri kletvicah, ki jih je dajala od sebe Levequovka. Filomena, ki jo je spet popadel oslovski kašelj, je kašljala. Samo Mouquetta se je glasno smejala, ko je videla, kako postopa Brulejeva mama s svojo ciparsko hčerko.

Prepir je povzročil Rossenauer, ki je naravnost hotel, da se voli štrajkovni odbor. Vsled svojega poraza v Bon. Joeyu se bil ves divji. Štefan je s preziranjem odklanjal ta predlog in rekel, da je bedost. Ker jih preganjajo kot volko-

ve, jim je treba odgovoriti tako, kakor odgovore pravi revolucionarji.

Ko je videl, da prepir noče prenehati, se je naenkrat polastil množice in skočil s klicem: »tovariši in tovarišice« na visok panj.

Votlo mrmranje teh ljudi je zamrlo v vzdihljaju, medtem ko je pobijal Maheu Rossenauerjev ugovor. Štefan je nadaljeval z donečim glasom:

»Tovariši! Ker se nam je prepovedalo odpreti usta, ker so poslali nad nas žandarje, kakor da smo počestni roparji — se moramo sporazumeti tukaj! Tukaj smo svobodni, tukaj smo doma — nihče nam ne more vzeti besede.«

Vihar vpitja in vzklikov mu je odgovoril:

»Tako je, tako je! Gozd je naš! Tukaj vsaj imamo pravico govoriti! Nadaljuj!«

Sedaj je obstal Štefan za trenutek nepremično na panju. Mesec, ki je stal še prenizko na nebu, je obseval še-le visoke veje, in množica, ki se je polagoma pomirila, je ležala zavita v temo pred njim. Črn kakor množica, se je vzpenjal nad jaso kot soha, zavita v temo.

Počasi je dvignil roko in začel. Pa glas je postal drugačen: — navzel je hladni glas priprostega poslanca, ki daje poročilo o svojem delovanju. Orisal je na kratko razvoj štrajka in afektiral znanstveno zgovornost: dejstva, samo dejstva

je navajal, ugotovil je samo, da so bli neradi v štrajk: rudarji niso hoteli štrajka, ravnateljstvo ga je provociralo s svojim novim tarifom. Potem je pripovedoval, kako so bli prvi delavski zastopniki k družbinemu ravnatelju, kako so bli drugič, kako je bila družba pripravljena h koncesijam šele, ko je videla, da jih ne more okrotiti in sedaj so tu: ugotovil je s številkami, da je blagajna prazna, dokazal, za kaj se je porabil denar, opravičil s par stavki internacionalo, Plucharta in druge, da niso mogli storiti več zanje, ker so se od vseh strani obračali nanje za podporo. Poležaj je vsak dan slabši, družba grozi, da bo nastavila belgijske delavce; poleg tega je družba oplašila slabine, gotovo število delavstva je izjavilo, da je pripravljeno iti na delo. Pri vsem tem je obdržal, kakor bi hotel vzbuditi vtis priprostega poročila, svoj monoton glas, pridigal zmago lakote, smrt vseh upov — nato pa prenehal naenkrat, ne da bi povzdignil svoj glas.

»Pod takimi okolnostni, tovariši, moramo priti danes do sklepa. Ali hočete nadaljevati štrajk? In kaj mislite storiti v tem slučaju, da zmagate družbo?«

Širite „Delavske Novice“!

delsko-delavsko zvezo, pa naj si bo moškega ali ženskega spola, tega ali drugega političnega prepričanja. Politično prepričanje posameznikov ne sme delati razdora med kmetijskim ljudstvom, ker ravno vsled tega trpi največ kmetijski stan. Vsak kmet mora podati svojemu sotrpnu bratsko roko in združen v močni Poljedelsko-delavski zvezi korakati v boj za svoje pravice.

Vsak kmet naj naroči »Poljedelsko-delavske Novice«, ki edine zastopajo pravice izmozganega in tlačnega kmeta.

Misel proletarske žene o sedanji politiki.

Četrstoletja je minulo od tedaj, ko sem dobila prvi delavski časopis v roke. Od tistega dneva dalje ni bilo moje stanovanje brez delavskega časopisa. Kako z veseljem sem pričakovala ure, ko izide, kako sem hitela z delom ter izročala sosedi v varstvo otroke, da sem mogla pohiteti na shod.

Ali enkrat — in danes. Žalostna ga vržem na mizo, ko ga prečitam. Danes iz delavskega časopisa ne veje več duh medsebojne ljubezni, temveč duh sovraštva in razkola. Delavski časopis je studenec, ki bi moral teči med delovno ljudstvo čist ko biser, ne pa, da mu je primešano polno gnojnice, ki bo, ako pojde še nekoliko časa tako dalje, zastrupil vse delovno ljudstvo.

Ako danes vprašam delavca zakaj ni včlanjen v delavskih organizacijah, se ti na vsa usta zakrohota in pravi: zašto, ker so vsi delavski voditelji lumpi in faloti, eden drugega suvajo iz stola zato, da bi se vsak sam nanj vsedel, le pogledajte jih, kako se lasajo po časopisju, vsi so enaki, nobenemu nič več ne verjamem. Take in podobne odgovore dobiš danes od večine delavstva.

Oglejmo si zakaj je moralo tako priti. Glavni vzrok je pač, ker med proletariatom danes ne vlada toliko poštenja, da bi navedel tudi dobre strani onih, o katerih ve povedati dan za dnem toliko slabega. Prepričana sem za svojo osebo, da so vsi voditelji, ki delajo med delovnim ljudstvom, zlasti oni, kateri so kopali trdo ledino, naredili toliko dobrega, da bi s tem pokrili desetkrat svoje slabe strani. Vzdeva se mi, da ni na svetu bolj nevaležnega poklica, kakor je poklic delavskega voditelja.

Pride prvi in ti pravi: Etbin Kristan je bil pač malo vreden, kar pustil nas je, niti poslovil se ni od nas. Ne pove pa, da je tisti Etbin, katerega obrekuje, osivel med delovnim ljudstvom. Koliko truda ga je stalo, koliko noči je prečul, koliko shodov imel, koliko milijonov črk je moral napisati, predno so delavci samo deloma razumeli vzroke njih bede. Stari sodrugi pač vedo, v kako mizernem stanju je mnogokrat živel, ker ni hotel prodati svojega prepričanja kapitalizmu, ki bi ga bil briljantno plačal. Pomagal je graditi delavsko stavbo, v kateri bi bil zatisnil trudne oči. Ko je bila stavba že visoko dograjena, sta se vzbudila v kapitalizmu strah in groza, začel jo je majati. A delavstvo, mesto da bi jo z vsemi svojimi silami branilo, je samo pomagalo rušiti stavbo tako, da ni v trenutku ostalo drugega, ko kup razvalin. Kdo na svetu se more čuditi Etbinu, da ni črnil niti poslovilne besede in odšel.

Slišiš od druge strani: a kaj Kopač, ta pač ni bil drugega zmožen kot prodajati železničarje. Ej, sodrugi, ko nas je prodajal Kopač v stari Avstriji, mi je prinesel moj mož ob zaključku meseca 175 kron, za kar sem lahko kupila 265 m šifona. Danes, ko nas nihče ne prodaja, bi mi moral prineseti vsaj 26.100 kron za isti šifon.

Zopet tretji: Kocmur je pač nagradar. Baje je prejel za svoje delo nekaj tisočakov nagrade. Ni pa dotični, ki mu predbaciva nagrado, toliko pošten, da bi obenem povedal, da je vsak tisočak vreden danes v kruhu 16 kron, v blagu pa 7 kron in da končno nikdar ni bilo plačano delo, ki ga je izvršil Kocmur za proletarijat.

»Poljedelsko - delavskih novic« naj ne manjka v nobeni kmetijski hiši! Zato naj gre od ust do ust: Ti si istotako kmet kot jaz! Tebe istotako terejo davčna in druga bremena! Najina in nas vseh dolžnost je, da si naročimo »Poljedelsko-delavske novice« in postanemo člani Poljedelsko - delavske zveze.

Naj živi Poljedelsko - delavska zveza!

Naj živijo »Poljedelsko Delavske Novice«!

In četrti ti poreče: Bernot je s svojim progresivnim davkom naredil največjo neumnost. Dasi sem sama mnenja, da se progresivni davek danes še ne more pravično izvesti, vendar mislim, da to ne sme biti predmet ki porabi toliko dragocenega papirja, ki ga delavstvo s krvavimi žilji vzdržuje, da bi ščitil delavske pravice.

Peti: Anton Kristan, je po mnenju nekaterih za grešil največ hudodelstva napram proletariatu. Predbaciva se mu ministerializmu, z druge strani zopet, da je kapitalist in ne vem kaj še vse. Železničarji se pač lahko spominjajo, kakšen povisek so prejeli in to ravno tedaj, ko je bil Kristan minister. Od tedaj so pridobili prav malo, nasprotno izgubili so pač marsikatero pravico. Prepričana sem, da ko bi bil stal tedaj proletarijat Jugoslavije za Kristanom in vsemi delavskimi poslanci trden, kakor zid, ne bi imeli danes v parlamentu enega, temveč šest ministrov. Živel ne bi proletarijat v taki bedi, pomanjkanju in brezposelnosti, kakor živi danes. Očita se Kristanu, da je kapitalist. Pripomnila bi le eno. Delavstvo mu je vedno očitalo tistih par tisočakov, katere je s svojo znanostjo na združnem polju sigurno zaslužil, nasprotno ga je kapital plačal z milijoni. Pripomniti moram, da dokler bo delavstvo tako nezavedno in predbacivalo svojim voditeljem vsaki vinar, ki ga gotovo zasluži, tako dolgo se tudi delavec ne bode rešil bede, kajti resničen poštenjak in strokovnjak ne bode šel med ljudstvo, katero mu bode predbacivalo vsako skorjo kruha. Naše delavstvo še ni prišlo do spoznanja, da bode moralo pridobiti v svojo sredo izmed zmernih najbolj zmogne osebe, najboljše učenjake in strokovnjake in jih plačati bolje nego kapital.

Delavstvo zahteva, da mu družba, za katero dela, plača starostno zavarovanje. Prepričana sem, da delavstvo nima pravice zahtevati starostnega zavarovanja tako dolgo, dokler bode metalo ljudi, ki so delali deset in desetletja za proletarijat, za plot, da poginejo za njim, kakor star konj. Ko bi bil prišel pred 80 leti Anton Kristan med proletarijat, ki bi znal gospodarstvo voditi tako, da bi bile tovarne, banke in krasne palače delavska last, smelo trdim, da bi mu bilo delavstvo z mirno vestjo lahko okovalo hišo z zlatom. Vprašam vas, kdo drugi je ustvaril vse lepote sveta, nego delavčeve roke. Ali reveža so znali vedno zmešati tako, da se je prepiral za pezdri, medtem so mu lahko odnesli milijone in milijarde oni, ki niso nikdar zanje trpeli.

Zato vam kličem: spametujte se že vendar enkrat, prenehajte s prepiri, kajti proletarijat danes preveč trpi. Pametni naj odnehajo prvi. Delavsko časopisje naj bode posvečeno zopet izobrazbi in medsebojni ljubezni in ne sovraštvu. Dozdeva se mi, da danes delavski voditelji ne morejo več misliti, kako bi izpeljali proletarijat iz kapitalističnega jarma. Vse njihove misli so zaposlene v tem, kako bi vsak odbijal napade svojega sotrpina.

Marija Rakove.

Opomba uredništva k članku tov. Rakoveve.

Mi prinašamo ta članek, ker dajemo prostor v našem listu vsem, ki strememo po združenju delavskega razreda. Vendar se v pogledih tov. Rakoveve ne strinjamo povsem. V kolikor je članek naperjen proti osebni gonji — napram delavskim zaupnikom, ga popolnoma odobravamo, ker nismo nikdar vodili osebne politike, t. j. smatramo, da je vsaka osebna politika, ki jo diktira sovraštvo ali ljubezben do ene ali druge osebe, delavske politike nevredna in zanjo pogubna.

Mi smo se borili proti ministerijalizmu, a ne proti A. Kristanu bogatašu. Bogataš je bil Engels, Bebel, Jaures, Čičerin, Krasin itd. in vendar so bili vdani proletarski stvari in odlični borci za socializem. Toda smatrali smo, da je v tedanjem času ministerijalizem bila kratkovidna politika, ki je povzročila razdor in nezaupanje množic v proletarsko stranko. Zorge in Lemeži so bili takrat za ministerijalizem, ker so od njega pričakovali korita zase. Osebna politika je namreč tudi to, če se spoji svoje korito s strankino politiko, kakor to delajo birokratje, ki držijo v

razdoru delavske organizacije, samo ker se bojijo — včasih celo po nepotrebnem — za svoja korita. Taka osebna politika se vselej vodi, kadar pomanjkuje duševnih sposobnosti za vodstvo principijelne, taktične politike. Proti nosilcem take politike je boj neobhoden. Tak boj ne ruši, temveč objektivno ustvarja, ker odpira delavstvu napake, napačna pota, po katerih ne sme hoditi.

Potrebno je združiti vse zaupnike in voditelje delavstva, ki imajo voljo, možnost in sposobnost brezkoristno delati za delavski razred in za napredek družbe na enotni taktiki in to taktiko dosledno in pošteno voditi — pa bo delavski razred zopet združen, pa bo to združenje močnejše, ko kdaj poprej, ker bo kot drevo zraslo iz svojih korenin, ki bo kljubovalo vsem viharjem.

To smo smatrali za potrebno pripomniti, da ne bi kdo identificiral našega boja z osebno gonjo ali osebnim častenjem.

Ig. Mihevc:

Kako je bil vrag kaznovan radi slabo opravljenega poslanstva.

Ko je bog delil resore v svoji vladi, si je v svoji neskončni previdnosti mislil tako-le:

»Nebo, peklo in zemlja so mi položni. Nočem obremenjevati z vladnimi posli samo nebo, zakaj potem vzdržujem peklo. Moj finančni minister sv. Avguštin me je itak presenetil s krediti, ki jih zahteva Lucifer za svojo opravo. Peklo je gospodarsko in politično avtonomna korporacija. Ako zahtevajo kredite, tedaj naj tudi delajo. Sprejel bom Luciferja v posebni avdienci in mu poveril mandat, da sestavi posebno komisijo vragov, ki naj se napoti na zemljo in vrši v posameznih državah kontrolo nad državnimi posli. Posebno pažnjo mora ta komisija polagati na države, ki so mlade in neizkušene, a radi tega najslabše urejane. Ta moj ukrep je pameten in potreben. Iz zemlje mi prihajajo zadnje čase skrajno nepovoljna poročila, a to zlasti iz kraljevine SHS, katera je mojemu božanskemu srcu zelo mila. Zdi se mi, da se je ta mlada moja varovanka pokvarila in zašla v pohujšljivo družbo. Čujem, da je bila že večkrat zapeljana, a vselej kruto prevarana, pa je torej potrebno, da se ji poskrbi za boljše in ostrejšo vzgojo. Lucifer ima dovolj sposobnih osebnosti, ki bodo svoje poslanstvo lahko uspešno izvršile.« In še tisto uro je izvršil minister-predsednik Simon Peter pl. Ribič od Nazareta najvišji nalog in še tisto uro je bil Lucifer sprejet v posebni avdienci. Proti večeru tistega dne pa je odpotovala komisija vragov z ekspresnim vlakom na zemljo.

* * *

Vrag Rogač se je naselil inkognito v Beogradu v hotelu »Srpski kralj«. Začel je takoj svoje poslanstvo. Najpoprej se je spremenil v muho in odbrenčal v parlament. Vrag-muha je sedel v svoji nagajivosti ravno na nos ministru za zunanje stvari dr. Ninčiču. Mislil si je: Od tu imam najlepši razgled po celem ministristvu. Ko pa se je minister v tistem hipu iznenada pognal kvišku, da poroča o uspehih v Rimu, se je nos, na katerem je čepel vrag, tako potresel, da se je v muho spremenjenemu Rogaču zavrtelo v glavi in je komaj pobežnil nevarnosti, da strmoglavil v globočino — na tla. Pohlevno je sedel na brado predsedniku Pašiču in nežno gladil dolge srebrne nitke, tako, da zamišljeni Nikola tega niti zapazil ni cel čas debate. In Rogač je nemoteno poslušal:

»Narodno skupščino moramo prisiliti, da odobri sklenjeno in podpisano pogodbo z Italijo. Če se to ne bi zgodilo, zapademo pri gostoljubnih sosedih v slab glas in bi morali nazadnje še plačati stroške sijajnega sprejema. V ostalem, gre se tu za uresničenje naših teženj (pri besedi »naših« je Ninčič označil z obe-

ma rokama polkrog, kot bi hotel okleniti vse navzoče gospode ministre) — vrag se je hudomušno namuzal.

A govornik je nadaljeval: »Prečani bodo gotovo rogovilihi, češ, da nismo zagovarjali interesov okupiranih krajev in da je to kršitev versailskega ugovora. Kaj nas, dragi moji, brigajo zasedeni kraji, kaj imamo od njih? Kedaj je Velika Srbija imela svoje interese v teh krajih, ki jih komaj poznamo. Več velikodušnosti od Italije pač ne moremo zahtevati. Saj nam je odstopila Baroš in Delto ter nam dala veliko koncesij na Reki. A morje, morje, no, morje... imamo ga šele sedaj in tako nam bode mogoče, da organiziramo vojno mornarico. In kaj to pomeni za nas (zopet označuje polkrog), o tem ni potreba govoriti.« Vrag se neprestano muza.

Še marsikaj je povedal Ninčič v obujenje sladkih spominov izza časa, žal, prekratkega »boravka« v Rimu. Starosta Pašič pa si je samo mel roke. Nenadoma pa je s krvoločno gesto segel v brado, jo parkrat pogladil, nato pa vstal in dejal, da je skrajni čas, da se gre na kavo. Pravi, da tako dela Pašič vedno, kadar je dobre volje. A zadnje čase je naravnost razigrane volje. Gre do pač posli »v redu«.

Potem, ko je Rogač srečno ušel Pašičevi roki, ki je hlastnila po bradi, se mu je zazdelo tako tesno v mušji podobi, da je odletel v svoje skrivališče »Srpski kralj« in si zopet nadel navadno podobo. Zabeležil si je točno utise pravkar minule konference v parlamentu, nakar je odhitel v Narodno skupščino. V obliki majhne miške je smuknil pri vratih notri baš v trenutku, ko se je šlo za izročitev obtoženega dr. Markovića.

»Kaj, za glavo starega mojega prijatelja se pogajate,« je osupnil Rogač. »Ne boš, to pa ne! Predobro sva se imela, da bi ga sedaj takole trančirali.« Pa je šel vrag in obsedel vse tiste poslance, ki niso pod posebnim varstvom papeževega blagoslova. Poizkušal je pač tudi pri teh, ali Nemanjč je prinesel v Beograd toliko odpuštkov po 300 dni, da je Rogač sprevidel, da bi bilo tu vsako prizadevanje brezuspešno. Zadovoljil se je pač z večino in še ob tisti priliki je bil njegov Lazica rešen. — Tu je Rogaču malo očitala vest, da se je izneveril svojemu poslanstvu, no, zanesel se je na svojo prebrisnost.

Drugi dan je bil Rogač na seji delegatov, ki se pogovarjajo o sklenitvi trgovske pogodbe z Italijo. Njegova neslutena navzočnost je navdala našo delegacijo s tako bojaznijo, da ni bila v stanju, da stavi kako svojo zahtevo. Zato so Italijani tem intenzivneje zagovarjali svoje predloge, zlasti v vprašanju Dalmacije. Tu šele se je malo zganilo v Jugoslovanih, ki so

izjavili, da bi želeli, z dovoljenjem, nekaj pripomniti. Zvedavi Rogač je postal zelo radoveden in je sklenil, da se bo do konca udeleževal delegacijskih sej. (Slabo znamenje.)

In domislil se je vrag Rogač: Če se prav vzame, ne bom dobro opravil svoje misije. Posredoval sem pri vseh naredbah te-le vlade kot privatnik. Poznaajo me moji prijatelji kot izvršnega pomagača za dosego njihovih ciljev. Že takoj od začetka sem zasledoval pri trgovskih špekulacijah ljubljene porodice. Povišanje carine in davkov, izvoznice, redukcija, proračuni, valutne kupčije, separatistična politika — dragi moj, to je ogromno delo! Obznana in zakon o zaščiti države, tudi to je moje delo. No, saj so zakon o zaščiti delavstva in o socialnem zavarovanju sklenili brez mene. Ne bi se bilo zgodilo, da nisem imel one proklete influence, da sem moral ostati doma. Glavno je, da Lucifer soglašajo z menoj. E, stari je on lisjak! Dobri bog pa je že star in potrpečljiv. Sedaj, ko sem pooblaščenec, poslan v obljubljeni dežel, bo delo lažje, le odgovornost bo večja. Za vsak slučaj se zanesem, da me bo zagovarjala moja porodica...*

* * *

Najvišjemu pa se je zazdelo, da kontrolira vražjo misijo. In poslal je svojega Gabrijele na zemljo, da izvrši kontrolo nad kontrolo.

Pa je videl Gabriel nečedno delo Rogačevo in žalosten se je dvignil v nebeske višave. Poročal je Gospodu,

Spori v ruski komunistični stranki.

Kot smo že omenili, vladajo v ruski komunistični stranki veliki spori in notranji boji. Marsikateri delavca bo zanimalo, za kaj pri tem gre. Ker noben slovenski časopis o tej stvari ne piše pravilno, bomo storili to mi, ne da bi podajali kakih posebnih komentarjev, ker naše „stališče“ v delavskem pokretu je jasno iz naših programatičnih člankov.

Zinovjev, ki je predsednik komunistične internacionale, je na seji izvršnega odbora komunistične internacionale dne 6. januarja 1924 govoril o ruskem sporu približno to-le:

»Skušal bom izluščiti glavne točke nasprotstev. Mislim, da so sledeča vprašanja najvažnejša:

1. Prepri o bistvu boljševiske stranke in v zvezi s tem, ali se sme dopustiti ustanavljanje frakcij v naši stranki.

2. Strankin aparat in delavska birokracija.

3. Mladí in stari v naši stranki.

4. »Degeneracija« stare garde, zlasti jedra stare garde.

5. Gospodarska vprašanja.

6. Posebne razlike v naziranju s Trockim.

7. Razmerje moči v stranki.

O teh sedmih točkah hočem govoriti. Naša stranka, ki ima že čez 6 let oblast, vsebuje nekatere karakteristične poteze, ki jih ne more pokazati nobena druga komunistična stranka. Tekom diskusije je rekel eden naših opozicionalnih študentov(!)*, da je vsa nesreča ruske komunistične stranke v tem, da ima državno oblast v rokah. To pa velja samo v enem smislu; kajti v dejstvu, da ima oblast, je istočasno tudi sreča naše stranke. Če se hočemo pravilno izraziti, moramo reči: vsa težava problema je ravno v tem, da smo postali državna stranka.

Mi gledamo nazaj na 25 letno zgodovino naše stranke. Večina članov pa je šele 2—3 leta v stranki. Druge stranke se razvijajo organsko, sukcesivno. Mi pa smo imeli čisto drugačen razvoj, in sicer najprej 20- do 25 letno periodo predpriprav, ilegalnosti, potem pa se je v stranko naenkrat vsul roj čisto mladih sodrugov, ki sedaj tvorijo strankino okostje.

* Zinovjev namreč večkrat očita Trockemu, da z njim vlečejo le študentje in da je tudi Trocki le navaden menjševik (social-patriot).

kako Rogač posvečuje svoje sposobnosti grešnim mogotcem, kako intrigira zoper tlačeno ljudstvo. In dvignil se je Gospod v svojem srdu ter zapovedal, naj privedejo Luciferja in Rogača. Ko se je zgodilo, je spregovoril Najvišji:

»Mene, nezmotljivega, ste hoteli varati. Lucifer, zahtevaš kredite, čeprav imaš monopol nad trgovskimi grešniki. Hotel sem kljub temu dovoliti večji prispevek v kritju tvojih upravnih stroškov, a sedaj vidim, da peklo ostane nezvesto in nepoboljšljivo. Delegat Rogač, nevreden ves in nepošten, je zlorabil svoje poslanstvo in mora biti kaznovan. Zapeljal je častivredne može, zato mu hočem biti tožnik in sodnik. Odrejujem te, da se nad Rogačem izvrše sledeče kazni: Vrzite ga v okove in vsak dan mu privedite kopal v vrelem žveplu. Pripravite mu ležišče na ostrem pesku in izbičajte njegovo telo do krvi ob vsaki mladi luni. Prebodite mu jezik z razbeljeno ostjo v večno znamenje moje jeze. Kot posebno okolnost z ozirom na izvršitev kazni odrejam, da izvrši kazen na Rogaču njegova lastna mati vragulja Rogačka. Poberita se!«

Takrat pa se je zabliskalo po širnem nebesnem svodu, zagrmelo, tresčilo je strašno in odmev so čuli celo v Narodni skupščini ter se tako prestrašili, da so se katoliški poslanci pokrižali. Sicer se ni zgodilo nič posebnega. Pašič piše kavo, Ninčič objuja spomine, vrag Rogač pa izvršuje v strašnih mukah svojo kazen.

1. sloj, najboljši, 56.000 do 60.000 članov, ki so zaposleni v delavnicah, torej priposti delavci.

2. sloj, za prvimi najboljši, ki sestoji iz kmetov, to je kakih 60.000 malih kmetov.

3. sloj tvorijo pripadniki rdeče armade, katerih je zdaj v celokupni armadi 40.000, katerih večina pa ne služi pod orožjem, ampak so v administraciji, intendanturi itd.

4. sloj tvorijo dijaki, povečini iz delavcev obstoječ, in štejejo kakih 40 do 50 tisoč sodrugov.

Ostanek se razdeli na različne manjše skupine, kot so strokovničarji, zadrugarji itd. Teh skupin je kakih 10, ki se dele zopet na manjše podskupine. Če torej analiziramo sestavo stranke po socialni pripadnosti članov, vidimo, da tvorijo večino v stranki proletarji; pravi delavci, ki še danes delajo v obratih kot navadni delavci, pa so v manjšini, ker jih je le 56.000 do 60.000 v stranki (od 400.000 vseh strankinih članov).

Tako stoji zadeva. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da imamo v stranki močno skupino članov, ki so bili prej v drugih strankah, torej anarhistov, socialrevolucionarjev, menjševikov itd. Teh je približno 25.000 do 26.000 sodrugov, med katerimi so mnogi v svojih prejšnjih strankah stali na vodilnih mestih. Zato je pri mnogih med njimi še ostala gotova nijansa preteklosti. Tega ne smemo pozabiti.

(Dalje prilagodit.)

Važno za izseljence.

Komisariat za izseljence v Zagrebu objavlja:

»Najnovejši zakonski načrt za vse-ljevanje v Zedinjene države v Ameriki, ki bo po vsi verjetnosti stopil v veljavo 1. julija t. l., bo razločeval tri vrste izseljencev:

1. Izseljence, ki ne štejejo na kvoto (na postavno določeno število izseljencev za vsako državo). To so najbližji sorodniki ameriških državljanov: Mož, žena, oče, mati, neporočeni mladoletni otroci.

2. Izseljence, ki bodo vštetí na rodbinsko kvoto. Sem spadajo: Mož, žena, mladoletni otroci izseljencev, ki so zakonito dopuščeni v Ameriko in ki tam prebivajo že najmanj dve leti in ki imajo vsaj že eno leto »malo državljanstvo«.

3. Izseljence, ki spadajo na splošno kvoto. Sem spadajo vsi ostali izseljenci.

Za preračunavanje kvote bosta služila kot podlaga 2% števila izseljencev, kar jih je bilo iz kakšne države v Ameriki 1. 1910. K drugi in tretji kvoti bo pa prišteti še 200.

Iz Jugoslavije je bilo leta 1910. v Ameriki 42.550 izseljencev. Naša kvota bi torej znašala 851 oseb več 200. Rodbinska kvota bi znašala 1051, in ravno toliko splošna kvota. Skupno torej 2102 oseb, ki bi se mogle leta 1924.—1925. izseliti v Zedinjene države na račun obeh kvot.

Dosedanja kvota naših izseljencev za Ameriko je znašala 6426 oseb. Nova kvota bo torej znatno nižja.

* * *

Glede izseljencev v Brazilijo smo prejeli sledeče obvestilo:

»Izseljence, ki se selijo v Brazilijo, pošiljajo navadno na velika polja za pridelovanje kave. Tam morajo ljudje opravljati silno težka dela.

Dobe pa izseljenci le jako slabo plačilo za svoje delo. Izseljenca prepelje

novi gospodar do polja in tam mu nakaže delo. Izseljenci morajo opravljati pola od polja do železnice, oskrbovati morajo odkazano jim številno rastlin in morajo tudi izsekavati gozdove. Za oskrbo 1000 drevcev dobi delavec približno 25 kron, živeti pa mora skupaj z živino pod eno streho. Kruha sploh ne poznajo. Zakonitega varstva za delavce ni.

Zato je treba pred izseljevanjem v Brazilijo svariti.«

Odgovornemu uredniku „Glasa Svobode“.

Dragi tovariš Sušteršič! Ti si bil v času, ko še ni izvajal diktature nad proletariatom Jaka Zorja, s svojimi deklariranimi prijatelji, odgovorni urednik »Delavskih Novic«. Poznamo Tvoje delavski stvari, idealom komunizma in socializma predano pošteno dušo. Naporno delo v delavnici in vsakdanje skrbi za kruh ti ne pripuščajo časa, da bi pregledal vse članke, vsa poročila, ki se tiskajo v »Glasu Svobode«. Koritarji in špekulanti za mandate, ki nočejo delati, izkoriščajo tvojo vdanost delavski stvari in našim skupnim vzvišenim idealom ter pod okriljem tvoje poštenosti servirajo delavstvu največje laži, obrekovanja in podlosti o tovariših, ki so se celo življenje borili za napredek, brezkoristno in z največjimi žrtvami.

Mi te opozarjamo na ta zločinska dejanja sotrudnikov »Glasa Svobode«, ki je postal »Glas Lažic« ter na ta način tudi sramoti, ponižuje in meče v blato vzvišeno delavsko stvar, za katero je vzdrževan in namenjen. Opozarjam te, da se je ta list, kolikor besed je napisal o naših osebah, o naši taktiki in o našem programu, tolikokrat vedoma slegal, kar v svojem cinizmu priznajo sami avtorčki. Ta list je pisal, da smo radikalni, buržuazni agentje, izdajalci, da varamo proletariat itd. Z eno besedo, kolikor besedi, toliko laži o osebah, o naši taktiki in politiki.

Javno te pozivamo, da nam pismeno javiš, da so te stvari izšle v listu, ne da bi jih čital in da nemudoma poveš v interesu ozdravljenja delavskega gibanja imena teh lažnjivih člankopiscev, da jih razkrinkamo pred sodiščem. Ako tega ne storiš, smatramo, da si solidaren z njimi ter smo primorani tožiti tebe pred sodiščem za vsa obrekovanja; ker v tem slučaju smatramo, da si jih prečital in da so prišli s tvojo vednostjo v list.

Vladislav Fabjančič,
Lovro Klemenčič,
Lojze Dolenc.

Resnica o naših rudarjih na Francoskem.

(Odgovor »Strokovni Borbi«.)

Zadnja »Strokovna Borba« hoče veliko blamažo, ki jo je doživela z raznimi Salomoni in pa s ponarejanjem podpisov slovenskih rudarjev v Franciji, omiliti s tem, da trdi, da s. Pajtler ni pisal nobenega pisma o tej stvari »Delavskim Novicam«. Mi nikoli nismo trdili, da je dotična pisma pisal s. Pajtler nam, marveč jih je on pisal pravnemu zastopniku ZRD, dr. Dimniku, ki jih je izročil našemu uredništvu v objavo. Ta pisma je videlo več rudarjev v Trbovljah in tudi nekateri ljubljanski sodrugi. Pisma stoji, so avtentična in so v našem uredništvu še vedno vsakomur na vpogled. S to afero je »Strokovna Borba« zopet za eno blamažo bogatejša.

V kratkem izide prva knjiga:

Socijalno-ekonomski problemi v Jugoslaviji in na Balkanu.

Gradivo za proučavanje politične ekonomije nerazvitih in zaostalnih narodov.

Spisal

LOVRO KLEMENČIČ

narodni poslanik v konstituenti.